

Protocol de dezinfectie și sterilizare a instrumentarului stomatologic reutilizabil

Etape:

1. Pre-dezinfectie (Decontaminare)

Etapă obligatorie și importantă deoarece:

- reduce încărcătura microbiană a instrumentelor
- protejează personalul în cursul manipulărilor ulterioare
- evită uscarea contaminanților pe instrumente, fapt care ar putea periclita eficiența sterilizării
- ușurează etapele ulterioare de curățare

Imediat după utilizare, instrumentarul mare se imersează într-o cuvă cu capac, iar cel mărunț în cutia albă rotunda prevăzută cu sită, până la finalul programului sau cel puțin timpul minim necesar în funcție de produsul utilizat.

În cuvă se utilizează un produs dezinfectant-detergent de nivel cel puțin mediu, schimbat zilnic sau mai des la nevoie (grad crescut de contaminare).

Pe capacul cuvei sunt inscripționate: numele dezinfectantului, concentrația de lucru, timp de acțiune, data preparării, valabilitate soluție (o zi).

Notă: unii dezinfectanti-detergenti au efect coroziv, ceea ce poate altera instrumentarul fin. În acest caz, nu depășiți timpii de imersare indicați de producător.

A se evita produsele ce au aldehide în compoziție (fixează proteinele).

2. Clătire

3. Curățarea mecanică: manual, ultrasonic sau cu mașini automate de curatare:

Manual. Este metoda cea mai la îndemână dar și cea mai consumatoare de timp și riscantă din punct de vedere al siguranței operatorului (risc mai crescut de înțepare).

Operatorul poartă obligatoriu mănuși groase, mască, ochelari de protecție. Se utilizează perii de forme și mărimi adecvate, într-o tăviță cu dezinfectant-detergent de nivel cel puțin mediu. Sunt periate atent toate zonele instrumentelor, cu precădere locurile retentive (ex: lamele frezelor).

Ultrasonic. Este o metodă de curățare și dezinfectie eficientă și adecvată instrumentarului stomatologic, cu *precădere* celui *mărunț*.

Se utilizează o cuvă ultrasonică, conform indicațiilor producătorului (timp, temperatură).

Varianta a. În cuvă se folosește detergent enzimatic. În acest caz este obligatorie ulterior etapa de dezinfectie finală(5)

Varianta b. În cuvă se folosește un dezinfectant-detergent de nivel cel puțin mediu. În acest caz nu mai este obligatorie dezinfectia finală.

Pe capacul cuvei se notează: nume dezinfectant, concentrație, timp de acțiune, data preparării, valabilitate (o zi).

Lichidul se schimbă zilnic sau mai des dacă se observă o contaminare abundentă.

Notă: Cuvele ultrasonice trebuie să aibă dimensiunea suficientă pentru ca instrumentele să fie complet imersate, neînghesuite și să nu atingă pereții cuvei. Capacul este obligatoriu datorită vaporilor cu risc chimic și biologic.

Aparatele ultrasonice îmbătrânesc; periodic, testați eficacitatea cu o folie de aluminiu care după maxim 5 minute de imersare în cuvă trebuie să prezinte perforatii multiple.

Notă: Acelasi produs dezinfectant-detergent de nivel cel puțin mediu poate fi utilizat în cuva de pre-dezinfecție, în cuva cu ultrasunete și la curățarea manuală. Aceasta ușurează gestiunea stocurilor, diminuează riscul de erori la diluarea produselor sau de incompatibilități și între produse.

Mașini automate de **curățare-termodezinfecție**. Reprezintă în acest moment cea mai recomandată metodă de curățare și dezinfecție, eliminând complet timpii manuali cu riscurile asociate. Se vor utiliza ciclurile presetate și dezinfectantul indicat de producător.

În cazul utilizării cuvelor ultrasonice sau mașinilor automate, sunt necesare instrucțiunile de utilizare și fișa tehnică în limba română.

4. Clătirea finală a instrumentelor

Se realizează după curățarea manuală sau ultrasonică. În cazul mașinilor automate, instrumentele ies gata limpezite și uscate.

5. Dezinfecție finală

În cazul instrumentarului autoclavabil ce a fost curățat manual sau ultrasonic (cu detergent enzimatic în cuva aparatului) se va realiza această dezinfecție finală într-o cuvă cu capac rezervată acestui scop. Se utilizează un dezinfectant de nivel cel puțin mediu. Pe capacul cuvei sunt inscripționate: numele dezinfectantului, concentrația de lucru, timp de acțiune, data preparării, valabilitatea soluției.

În cazul instrumentarului autoclavabil ce a fost curățat și dezinfectat ultrasonic sau în mașini automate, aceasta etapă s-a realizat concomitent și nu mai este obligatorie.

În cazul instrumentarului termolabil, se va realiza o **dezinfecție** de nivel **înalt** conform art 16, 17 și 18 din ordinul MS 961/2016. De precizat că marea majoritate a instrumentarului stomatologic este autoclavabil, puține dispozitive se pretează dezinfecției de nivel înalt.

Notă: În momentul achiziției oricărui dispozitiv medical reutilizabil, preferați-le pe cele autoclavabile. Producătorul este obligat să precizeze în prospect metoda de dezinfecție-sterilizare.

6. Uscare-inspecție

Se realizează cu prosoape curate special rezervate acestui scop, preferabil de unică utilizare, jet de aer comprimat sau mașini de uscare.

În cazul instrumentarului procesat în mașinile automate de curățare-dezinfecție, acesta iese gata uscat.

Instrumentarul va fi inspectat și cel cu urme de deteriorare va fi aruncat (ex: ace de canal despiralate, freze tocite, etc.)

Dacă se **observă** urme de ciment sau **alți contaminanți** se va relua **curățarea** manual.

7. Lubrefiere. Se realizează dacă e cazul (turbine, piese cot) cu sprayul lubrefiant sau dispozitive mecanice de curățare/ lubrefiere.

8. Ambalarea în vederea sterilizării.

- trusele și instrumentarul chirurgical se ambalează individual în pungi de hârtie-plastic speciale și se sudează.

- instrumentarul divers se sortează și se asează în casolețele metalice inscripționate

- se pregătesc chituri de ace și freze pentru diferite tipuri de manopere sau ambalate individual în pungi de hârtie-plastic sudate.

9. Sterilizarea propriu-zisă

Se realizează la autoclav de clasa B sau S, alegând unul din ciclurile presetate corespunzătoare materialelor introduse. În practica stomatologică, ar fi preferabil ciclul prion: 134 grade C, 18 min.

Pe casolete se lipește o bandă de hârtie indicator fizico-chimic pe care se notează data, ora, și semnătura.

Durata *menținerii* sterilității materialelor ambalate în cutii metalice perforate/casolete cu colier este de 24 de ore de la sterilizare, cu *condiția menținerii* acestora *închise*.

Pe fiecare pungă hârtie-plastic se notează data sterilizării și/sau data expirării.

Pungile se numerotează manual sau cu aparate de etichetare în vederea asigurării trasabilității.

Marcajele pe pungă se fac în afara zonei de sudare, pentru a nu periclita siguranța pachetului.

Durata menținerii sterilității în pungile hârtie-plastic sudate este de 2 luni de la sterilizare, cu *condiția menținerii integrității* ambalajului, cu excepția celor pentru care *producătorul specifică o altă perioadă*, cu *condiția menținerii condițiilor* specificate de acesta (*în prospect*).

Pungile sunt prevăzute cu indicator fizico-chimic de virare a culorii.

La fiecare ciclu de sterilizare:

- în cazul autoclavelor fără diagramă (raport printat) se va urmări pe tot parcursul ciclului pe panoul de comandă temperatura și presiunea atinse în etapele de lucru și se vor nota în caietul de sterilizare
- în cazul autoclavelor cu raport printat, acesta va fi analizat și atașat în registrul de evidență al sterilizării.

În **registrul de evidență al sterilizării** se notează:

- data și numărul aparatului (dacă există mai multe autoclave)
- conținutul și numărul obiectelor din șarjă
- numărul șarjei
- temperatura, presiunea la care s-a efectuat sterilizarea, ora de începere/încheiere a ciclului.
Dacă aveți diagrama printată, aceste informații sunt conținute în ea; o atașa și în registru.
- rezultatele indicatorilor fizico-chimici (bandă sterilizare) și a testelor biologice (dacă e cazul)
- semnătura persoanei responsabile cu sterilizarea

Controlul sterilizării:

Zilnic : indicatoare fizico-chimice (bandă sterilizare și indicatori încorporați în pungile sudate.

test Bowie&Dick: dacă se autoclavează material moale.

teste biologice: la autoclave **fără diagramă** sau la cele din **stații** centrale de sterilizare

Trimestrial : TestBowie&Dick

După orice **reparație**: TestBowie&Dick

Inspekția tehnică a autoclavelor:

Se realizează cel puțin trimestrial de către persoanele autorizate.